

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Voorts, broeders, bidt voor ons...

*...Uwer gedachtig
zijnde in onze
gebeden;
...Die ook voor ons
bidt.*

II Thess. 3:1a

I Thess. 1:2b

Rom. 8:34 slot

*Ook vandaag
is het zo
belangrijk dat
ambtsdragers
zich gesteund
weten door de
gemeente, die
voor hen bidt.*

Drie teksten, waarin het gaat over bidden, voorbede doen voor elkaar en... de Voorbidder.

Laten we over ieder gedeelte met elkaar nadenken en vandaaruit de lijnen doortrekken naar het gemeentelijke en persoonlijk leven van vandaag.

Paulus zal de II Thessalonicensen-brief gaan afsluiten. Hij zal afsluiten met vermaningen, met groeten en vervolgens met de zegenbede: "De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen. Amen". Maar dan klinkt eerst nog deze oproep: "Voorts, broeders, bidt voor ons." U moet dat echter niet lezen in de zin van: o, ja, voordat ik het vergeet, vraag ik u eerst nog om de voorbede...". Paulus heeft gesproken over de toekomst van de Heere Jezus Christus. Hij heeft geschreven hoe hij voor de gemeente bidt. Hij zegt: "Waarom wij ook altijd bidden voor u..." Hij ziet zo graag dat de Naam van de Heere Jezus Christus in hen verheerlijkt wordt. Dit alles ook i.v.m. de openbaring van de antichrist. Want z'n lezers staan aan grote verleidingen bloot. Maar...nu vraagt hij ook om de voorbede van de gemeente voor zichzelf. "Bidt voor ons". Hij weet zich zo afhankelijk van de Heere.

Paulus en al Gods ware knechten zien zo uit naar mensen, die voor hen bidden. Ook vandaag is het zo belangrijk dat ambtsdragers zich gesteund weten door de gemeente, die voor hen bidt. Ze hebben er behoefte aan te weten dat er voor hen persoonlijk en ambtelijk gebeden wordt. Mozes had een

Aaron en Hur, Jeremia voelde zich ook zo zwak, Jesaja was een man onrein van lippen. Maar... toch is het de taak om namens en in opdracht van de Heere, de Zender van Zijn dienstknechten te spreken. Vanaf de kansel, in het catechisatielokaal, in de ziekenkamer, in de huiskamer. Namens de Heere spreken tot mensen, maar ook namens mensen spreken tot de Heere. In dagen van blijdschap maar ook in tijden van droefheid. In omstandigheden van leed en zorg, maar ook om de doopbelofte gestalte te geven in het breder onderwijzen. Jonge en oude mensen. Wat een taak, om, zoals het formulier het stelt: "er naarstig op toe te zien of een iegelijk zich behoorlijk gedraagt in belijdenis en in wandel, die zich onstichtelijk gedragen te vermanen.... naarstige wacht te houden tegen de wolven, die in de schaapskooi van Christus mochten komen...". Zieken te bemoedigen, stervenden wijzen op de Overwinnaar van dood en graf. Wie is tot deze dingen bekwaam? Verstaat u de apostel in die woorden: "Voorts, broeders, bidt voor ons"?

Iedere zondag is er de gelegenheid om voorbede te vragen of dankzegging te doen. Wat doet het goed te merken dat er voor je gebeden of gedankt wordt! Veel mensen zien echter ook wel op tegen het openlijk noemen van hun naam en zorg of blijde omstandigheden. Ze staan liever niet zo in de belangstelling. Dat kan inderdaad ook wel eens als belastend ervaren worden. Dat laat echter onverlet hoe belangrijk de voorbede is.

Iedere ambtsdrager zal het onder vinden hoe het mensen goed doet wanneer er voor hun specifieke noden en situatie gebeden wordt. Wat wordt het vaak gevraagd: "wilt u voor mij bidden?" Hoeveel zijn niet bemoedigd als – ook zonder dat hun naam genoemd wordt – in het "grote gebed" hun situatie wordt verwoord en ze weten dat op de achtergrond hun nood aan de Heere bekend wordt gemaakt.

Wanneer de apostel Paulus dus vraagt om de voorbede, is het dan ook niet goed om steeds om u heen te zien en u af te vragen wie in uw persoonlijk gebed een plaats moet hebben. Misschien is het dan ook wel eens goed om onder vier ogen die ander het te laten weten dat er voor hem of haar wordt gebeden.

Paulus laat van zijn kant in onze tweede tekst ook horen hoe de gemeente een plaats heeft in zijn gebed. Is dat immers ook geen onderdeel van de ambtelijke taak om als een priester de nood van de gemeente aan de Heere bekend te maken. Ambtelijk wordt er geworsteld om het behoud van de zielen. Veel wordt er gevraagd van de ambtsdragers. Als je niet oppast worden het managers, maatschappelijke werkers of sociale hulpverleners. Paulus laat ons even achter de schermen kijken van zijn ambtelijk leven. "Uwer gedachtig zijnde in onze gebeden". Daar zie je hem in zijn zwakheid en beperktheid, terwijl hij zich toch zo verantwoordelijk weet voor de zielen die aan zijn zorgen zijn toevertrouwd. Daar roept hij de Heere

Hij mag op
grond daarvan
zeggen:
"Vader, Ik
wil." Wat een
zaligheid!

steeds maar aan of Hij die zwakke en gebrekkige ambtelijke dienst wil zegenen tot heil van zondaren.

Ja, wat een zegen wanneer gemeente en ambtsdragers elkaar mogen ontmoeten aan de troon van Gods genade. Maar toch... al het bidden in zichzelf is krachteloos. Aan het gebed op zichzelf kunnen geen rechten ontleend worden. De Heere werkt wel in de weg van het gebed. Maar niet op grond van het gebed hoeveel er ook gebeden wordt voor elkaar. Daarom wijst de apostel ons op de Heere Jezus Christus (onze derde tekst). Hij, Die gezeten is aan de rechterhand van Zijn hemelse Vader, leeft om voor Zijn

volk te bidden. "Die ook voor ons bidt." Het staat in het verband van Romeinen 8 zelfs als de climax van de heilsfeiten van Goede Vrijdag, Pasen en Hemelvaart. In het hemels heiligdom is er de Voorbidder. Zijn voorbede is daarom zo krachtig, omdat het steunt op Zijn volbrachte offerande. Hij mag op grond daarvan zeggen: "Vader, Ik wil." Wat een zaligheid! Daarom mag dat juist in het gebed voor elkaar en voor de gemeente een heenwijzing en pleitgrond zijn. Op aarde wordt er gebeden door een gemeente en haar ambtsdragers, maar daar Boven worden reine handen, doorboorde handen, zegenende handen biddend opgeheven over

een doodschuldig volk. Deze Hoogepriester in de hemel heeft Zijn Geest gezonden. De andere Trooster. Dat is ook de Geest der genade en der gebeden. Die doet zien op Hem, Die doet smeken om genade uit Zijn middelaarsverdiensten. Vanuit het geloof in Hem mag daarom juist de voorbede voor elkaar en voor de ambtsdragers en voor de gemeente kracht krijgen. Dan mag het immers opgedragen worden aan Hem, bij Wie milde handen en vriendelijke ogen zijn. Bij Hem, Die leeft om voor Zijn volk te bidden.

vdW

Ambtelijke praktijk

Radicaliteit 2 Joh 10 en 11

Praktisch christendom is een bekende uitdrukking. Het is erg wanneer dit slechts een woordspeling is of als het alleen betrekking heeft op bepaalde regels voor onze levenswijze. Dit op zich is niet tegen de Schrift. De Schrift wijst erop hoe wij moeten staan in en gaan door de wereld. Welk een gegevens heeft de Heere Christus niet gegeven in de bergrede. Laten we als ouders onze kinderen daarin voorlezen. Wordt onze

onmacht gevoeld en wordt de sterke tegenkanting van de boze bemerkt, de Heere is er. Wat Hij van ons vraagt en zelfs eist wil Hij in Zijn goedheid geven. Dan gaan hart en leven, leven en hart, samen. Gelijk dat het geval was in Antiochië. Men ging de naam van christen dragen. Een scheldnaam op straat, maar een ere naam in de hemel. Etiketten worden ook nu gegeven. In de vorige eeuw werd het wel gehoord: je bent een eeuw

te laat geboren, je kunt met je tijd niet mee, nu is er de naam 'refo'. Goed bezien een juiste naam. Tenminste als hart en leven samen mogen gaan. Dan staat ons leven inwendig en uitwendig niet los van het getekende godvrezende leven in de Schrift en wat vanuit de Schrift door de werking van de Heilige Geest gekozen is in de kerkgeschiedenis en doorstroomt tot op de dag van vandaag. Dan gaan wet en Evangelie ook spreken en werken in ons dagelijks leven. Zeker, dan zullen we tegen de stroom op moeten. Soms kan er zinken zijn, maar geen verdrinken. Want de Heere is nabij. De geschiedenis van de jongens in Babel is daar een sprekend voorbeeld van. Stimulerend dat een leven uit en naar de Schrift niet ongezegd blijft, geeft Paulus dit door in de Romeinenbrief. Juist aan de Romeinen die in een bruisende stad woonden met veel verleiding.

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van Ds. A. v.d. Weerd over 2 Thess. 3:12, 1 Thess. 1:2b en Rom. 8:34 slot over het gebed. Ds. Tanis schrijft over 2 Johannes: 10 en 11 onder het kopje 'Radicaliteit' Ds. P. Roos levert een tweede bijdrage over klokkenluiders. Ds. Hoefnagel schrijft over de vraag of de duivel onze gedachten kent. Ds. Kieviet vervolgt de behandeling van het Avondmaalsformulier. U treft een tweede bijdrage aan over Abraham Hellenbroek. In de rubriek 'Voor u gelezen' is een stukje opgenomen van John Bunyan 'Raad voor twijfelmoedigen'.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand Urk

Spreekers: Ds. A. Baars, Ds. D. Heemskerk Hersteld Hervormd), Ds. J.M.J. Kieviet en ds. L.W. van der Meij. Onderwerp: De tekenen der tijden. Datum: D.V. Zaterdag 15 september.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal in verband met de vakantietijd D.V. dinsdag 28 augustus 2012 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 16 augustus.

AvH

De levenshouding

Schittert in het doen en laten de liefde, dan is er de vervulling van de wet. Dan wordt voldaan aan de eis van de Heere. God liefhebben boven alles en de naaste als

zichzelf. De vreze des Heeren, werkend in het hart, stuwt het leven daarheen en dat om 's Heeren wil en om der wille van de naaste. De naaste dichtbij en veraf. Vriendelijkheid, hulpvaardigheid en gastvrijheid worden dan gezien. Waar nu Paulus op wijst gaat aan Johannes niet voorbij. Ook hij benadrukt die daden. In zijn brieven heeft Johannes het net als Paulus over de gastvrijheid. Bijzonder in de Romeinse tijd was er het reizen en trekken. Dit was ook mogelijk geworden door de aanleg van wegen. De Romeinen zagen het belang ervan in een wegnnet te bezitten. Bijzonder voor handel en nijverheid en bruikbaar in tijd van oorlog. Een taalprobleem was er niet. Velen kenden Grieks en deze taal kon als voertaal dienen. Net zoals bij ons het Engels. De aangelegde wegen werden gebruikt door handelsreizigers, zwervers en rondtrekkende predikers. Paulus en zijn medewerkers hebben kilometers afgelegd. Nu was onderdak van groot belang, want hotels waren er niet. Van sommige verblijfplaatsen ging geen goed gerucht uit. De apostelen hebben geschreven over onderdak en benadrukt dat dit een christenplicht is. Menige student, kandidaat of predikant heeft goede herinneringen aan het verblijf in een gastgezin. Men was daar van zaterdag tot maandag. Naast vriendelijkheid, hartelijkheid, goede verzorging waren er bijzonder op zondagavond de geestelijke gesprekken. Het konden leeravonden zijn. Met het gebed: Heere, leer mij. Want het geestelijke leven kan niet aangeleerd worden. Men kan erover lezen, erover horen, maar spreken uit het geestelijke leven is vrucht van onderwijs door Woord en Geest. Welk een taak hebben bijzonder ouderlingen om onderwijs te geven. Enkele woorden of regels uit het gebed in de consistorie kunnen al tot zegen zijn. Ook al mag men jaren predikant zijn. Het is erg wanneer het geestelijke leven van iemand gelijkenis vertoont met een kanaal en niet met de zee. In de gemeente wordt dit merkbaar. Een predikant dient steeds te bedenken dat hij voorganger is. Dat behoort bijzonder in zijn

spreken en doen merkbaar te zijn.

Gastvrijheid

Wanneer het nu over gastvrijheid gaat, dan komt Johannes in zijn brief met een restrictie. Hij wijst op de gesloten deur. Hij acht het zelfs noodzakelijk. Voor zijn aandacht staan rondreizende predikanten. Onder hen waren godvrezende mannen, maar ook valse, gelijk die er waren onder het Oude Testament. Indien een onbekend persoon aanklopte, dan diende er naarstig geïnformeerd te worden naar zijn overtuiging omtrent de leer van Christus, zoals die door Christus Zelf is doorgegeven en daarna door Zijn apostelen. Een leer van betekenis voor leven en sterven. Denk aan de samenvatting die wij hebben in zondag 1 van de Heidelbergse Catechismus. Indien er geen overeenstemming was, dan moest de deur gesloten blijven. Was er bekendheid, dan moest men niet spreken. Moest het komen tot vraagstelling, dan vanuit een gereserveerde houding. Nimmer mocht gezegd worden: wees gegroet. Zoals bekend kan zijn, heeft de groet de eeuwen door een plaats in het volksleven. Zo ook onder Israël. Het 'sjaloem' is overbekend. Het 'wees gegroet' komen we in de evangeliën tegen. Huichelachtig bij Judas, Matth. 26:49. Spottend bij de soldaten, Matth. 27:23. Hartelijk innemend bij de engel toen hij Maria begroette, Lukas 1:28. Hetzelfde is van toepassing op Jezus' begroeting van de vrouwen, Matth. 28:9. Die groet spreekt van een relatie. Welnu, zegt Johannes, zo is er toegenegenheid als ge deze groet gebruikt. Het kan zijn dat direct gezegd wordt: kom binnen. Ga zitten en daarna het gesprek. Dit gesprek kan uitgroeien tot een nader contact. Op zich is dit niet af te keuren, maar we dienen wel te weten met wie we omgaan of zelfs vriendschap sluiten. De vraag dient gesteld te worden of we het voor de Heere kunnen verantwoorden. Wat Johannes zegt, mogen we niet naast ons neerleggen. Hij ziet een groot gevaar. Contacten kunnen leiden tot gemeenschappelijk denken. Zelfs tot eenheid in overtuiging. Met

als gevolg dat waar men bij opgevoed is en wat men zelf als waarheid aanvaard en beleden heeft, gewijzigd of zelfs aan de kant geschoven wordt. Bekend zijn de uitdrukkingen of opmerkingen: wij zien het nu anders. We denken er zo over. Een ieder is toch vrij wat hij denkt en spreekt. Het geloof is niet verloochend. De Bijbel blijft niet gesloten. Het christelijke leven wordt niet afgeschreven. Wat komt er vandaag niet op ons en op onze jeugd aan. Zijn we het ons als ambtsdragers bewust en wat doen we eraan? Wanneer nu Johannes oproept tot radicaliteit dan is dit niet een inzet tot bunkerhouding, tot zelfverheffing en zo tot veroordeling van de ander. Het is een oproep tot radicale keuze. Er dient een principiële levenshouding te zijn. Het dient uit te komen: zo kan het niet. Zo mag het niet. Zo is het niet. Schriftgetrouwheid en levensgetrouwheid dienen samen te gaan. Niet met voorbijgaan van de medemens, maar wel denkend aan de onmogelijkheid van het samengaan. Persoonlijk, gemeentelijk of zelfs kerkelijk. Vandaag is zo'n radicale houding niet uitgesloten. Denk aan Luther. Hier sta ik, ik kan niet anders. God helpe mij! Om 's Heeren wil en om Zijn leer moet het zelfs het levensdewies zijn.

M.C. Tanis

Van sommige verblijfplaatsen ging geen goed gerucht uit. De apostelen hebben geschreven over onderdak en benadrukt dat dit een christenplicht is.

Bij het kleed-scheuren is er allicht niet weinig medelijden met zichzelf, maar dat is nog geen walging aan zichzelf! O, in al dat roepen en klagen kan bij dieper ontleding dikwijls niet veel anders gevonden worden dan een heel vroom-pjes ingekleed medelijden met zichzelf.

G. Wisse,
De bekering des mensen.

Klokkenluiders (2)

Enkele thema's uit het door mij in het vorige nummer besproken boek: God of Darwin, wil ik nu nader bezien. Laat ik eerst voor de geïnteresseerde lezer vermelden hoe men het boek van Wijnands in zijn bezit kan krijgen. U kunt het in de boekhandel bestellen (uitgeverij Ipenburg, Elburg; ISBN/EAN 978-90-70105-08-2).

Tijdbetrokken

Belangrijk lijkt me wat er gezegd wordt over de tijdbetrokkenheid van het Woord van God. We verstaan daaronder dat de Bijbel spreekt in de taal van zijn tijd. Die tijd was vanzelfsprekend totaal anders dan de onze. Ik geef een voorbeeld. In de Bijbelse tijd had iedere Israëliet landbezit en vee. Er waren nauwelijks andere bestaansmiddelen, waarvan mensen konden leven. Dat is in deze dagen heel anders. Er is nu een veelheid van handel en industrie, er zijn banken en er zijn moderne media, enz. Verstaan stedelingen de taal van de landman nog? Kunnen ze de Bijbel op dit punt nog begrijpen? Weten wij nog waarom een os graag wilde dorsen, begrijpen wij dat de oosterling het land moest ploegen met dieren en beperkte middelen en ook dat dit gevolgen had voor het onkruid op de akkers? Wat is een onbandige koe en wat hebben koeien te maken met Basan? (ten bewijs: de spellingcontrole van Word wil hier liever het woord "onhandig" gebruiken!). Ook als het gaat over kleding, kunnen we constateren dat men zich heel anders kleepte dan wij nu in deze tijd. Soms lijkt een begrip op geen enkele manier meer duidelijk te zijn voor mensen in andere culturen. Zo had men eens een probleem toen men in de taal van de Eskimo's moest vertalen wat de Heere zegt: Ik ben de goede Herder. Eskimo's weten niet wat een schaap is en nog minder wat het beroep van een herder voorstelt. Men heeft toen in plaats van een schaap gesproken over een zeehond (naar ik meen). Twee geheel verschillende culturen. Men zou hieruit de conclusie kunnen trekken dat de Bijbel voor ons in

heel andere begrippen spreekt. De moderne theologie is hiermee aan de haal gegaan. Allerlei teksten en regels golden voor die tijd en men begreep deze destijds ook, maar voor ons hebben deze geen functie meer. Dat alles is niet meer van deze tijd. U begrijpt het gevaar. In de tijd van de Bijbel was de vrouw in de cultuur van die dagen volkomen ondergeschikt aan de man. Ze werd overal van uitgesloten. Dat hoorde toen zo, maar dat is nu anders, zegt men. Dus moeten wij de positie van de vrouw nu invullen vanuit opvattingen die nu gelden. Derhalve geen bezwaar tegen de vrouw in het ambt. Een ander voorbeeld: In Bijbelse tijden speelde vooral de vraag van de vergeving der zonden. Daarmee heeft dan de zoendood van Christus te maken. Tegenwoordig (u hoort dat vaak zeggen) gaat het niet meer zozeer om die vraag. Het gaat nu meer om de vraag of er wel een God is. Men spreekt ook wel van een ander taalveld. Men wil nu deze begrippen gaan vertalen naar onze tijd toe. Ook het dragen van een broek door vrouwen komt hierdoor in een ander licht te staan. In Bijbelse tijden bestonden er geen broeken, zelfs geen rokken zoals wij deze nu kennen. Mannen en vrouwen droegen een lang kleed tot op de voeten. Deze tekst heeft dus in onze situatie voor ons geen betekenis meer. Er was niet dat specifieke verschil tussen mannen- en vrouwenkleden zoals wij dat nu kennen. Wie zo redeneert heeft het begrip "tijdbetrokken" losgelaten en zegt voortaan dat de Bijbel: tijdgebonden is. Wijnands wijst terecht op het verschil tussen deze beide begrippen. Hij zegt ook terecht dat de Bijbel

wel tijdbetrokken is, maar niet tijdgebonden.

U zult sommige gedachten herkennen. Ook onder ons werd het normaal gevonden dat het dragen van een broek door vrouwen of een hoed van geen betekenis meer werd toegekend vanwege de veranderde tijden. Men heeft te weinig beseft dat hier een precedentwerking van uitging.

Op dezelfde manier gaat nu ook de postmoderne mens om met het Woord van God. Homoseksualiteit wordt ook op deze wijze beoordeeld. Zoals deze leefwijze destijds in de dagen van Abraham en Paulus bestond, wordt het veroordeeld, maar nu gaat het om heel iets anders; zoals het nu onder ons leeft, is het acceptabel omdat het gaat om een heel beschaafde variant. De prediking der verzoening hebben velen ook opgegeven, want het was iets van die tijd en die mensen. Wij hebben nu ook andere opvattingen over het huwelijk dan de mensen toen. Dus de regels van toen kunt u niet overbrengen op onze tijd. Velen hebben een heel andere Bijbel en veel mensen horen heel andere preken. Dit betekent voor de schepping dat we Genesis 1 t/m 11 moeten ontdoen van de ballast van een verouderd wereldbeeld (zoals men zegt) om het daarna te herinterpreteren voor de postmoderne mens.

Eenvoudig

Maar dat is in ingewikkelde zaak. Niet iedereen kan daarmee omgaan. Begrijpt u? We raken zo ook de eenvoud van Gods Woord kwijt. Bijbellezers wordt een zaak die feitelijk alleen de geleerden en de theologen verstaan. De eenvoudige lezer is het niet toevertrouwd. Dat lijkt wel Rooms. Ook Rome heeft het altijd, in een andere context, zo gezegd. De Reformatie heeft daarentegen altijd beleden dat het Woord eenvoudig is. Dat is één van de eigenschappen van de Heilige Schrift. Sterker nog:

U zult sommige gedachten herkennen. Ook onder ons werd het normaal gevonden dat het dragen van een broek door vrouwen of een hoed van geen betekenis meer werd toegekend vanwege de veranderde tijden

de eenvoudigen kunnen de stem van de Heere het best verstaan (Matth.11:25). En ja, ook wij stellen wel dat de mens de woorden van de Bijbel niet begrijpt. Maar we bedoelen dan de natuurlijke mens, voor wie Gods Woord spreekt over een dwaasheid (1 Cor.2:14). Men begrijpt het niet, niet omdat de Bijbel een moeilijk boek is, maar omdat de Bijbel een geestelijk boek is. Het is dus eigenlijk zo: ook al is Gods Woord geschreven in gewoon Hollands, het moet ook dan nog vertaald worden in de begrippentaal van de 21e eeuw. En daar zouden we dan uitleggers als Paas en de Bruyne en Knevel voor nodig hebben. Deze visie wijzen we met Wijnands af. Het is een groot wonder dat juist ook heel moderne mensen, als zij gegrepen werden door de Heilige Geest en Zijn bediening, onmiddellijk aanvoelen dat het in die oude bladzijden juist gaat om hén en om ook hun tijd. Dan vallen er vraagtekens weg en lijkt de tekst als voor hen geschreven. Het volk Gods van alle tijden heeft nooit last gehad van de dubbele kloof van de tijd en de cultuur.

U zou echter de vraag kunnen stellen: ook in onze schriftopvatting menen we toch dat een dominee moet studeren op de tekst en ook dat hij gestudeerd moet hebben om de tekst te kunnen verklaren aan de gemeente? Is dat eigenlijk niet hetzelfde?

Het lijkt er wel op, maar dat is toch niet zo. De rechte prediking gaat er niet van uit, dat de eigenlijke tekst van de Bijbel geen feitelikheden beschrijft. Het is ook niet zo dat nauwkeurige exegese de tekst pas echt verstaanbaar maakt. Anders zou Bijbellezen aan tafel ook geen zin hebben. In de prediking wordt Gods Woord nader toegelicht en wordt het vooral ook toegesneden en toegepast op de mens van alle tijden. Die nadere toelichting is nuttig, maar het is en blijft het uitgangspunt dat de Bijbel eenvoudig is. Zo zien we dan dat de postmoderne exegeet terugkeert naar de Roomse dwaling ten aanzien van Gods Woord. Of, dat is een andere mogelijkheid, dat hij hetzelfde doet als de doperse uitlegger. Deze gaat

er namelijk van uit (en Wijnands noemt dit ook) dat er een letterlijke verklaring van de Bijbel is én dat er daarna een diepere verklaring is. Om dat laatste gaat het. David nam dan wel vijf gladde stenen uit de beek, maar deze krijgen pas betekenis als we die stenen één voor één benoemen. Elke steen krijgt zo een geestelijke betekenis toegekend. We mogen en moeten wel altijd zoeken naar de diepe geestelijke betekenis van een tekst, maar deze vinden we alleen als we uitgaan van de letterlijke betekenis. Op die manier wordt de Bijbel niet vergeestelijkt door ons, want de Bijbel is een geestelijk boek. Ik denk dat ook onder ons wel voorstellingen leven waarin we de letterlijke betekenis verwaarlozen, maar daar heb ik het nu niet over. Er zijn derhalve heel veel mogelijkheden en manieren om de eenvoudige verstaanbaarheid van Gods Woord te bedekken en weg te nemen.

Er zijn dus opvattingen van heel uiteenlopende aard die ervan uitgaan dat de Bijbel hertaald moet worden. Als we het nu hebben over de visie van postmoderne theologen krijgen we een andere Bijbel, een andere wet, een andere Christus (Gal.1:6). Dit is een oude dwaling. Men gaat er van uit dat de tijdgeest de Bijbel bepaalt, terwijl het juist andersom moet zijn. Wijnands gaat op deze zaken in zijn boek uitgebreid in.

Geïnspireerd

De Bijbellezer van alle tijden heeft geworsteld met deze problemen. Rationalisme en Verlichting hebben al eeuwen geleden de Bijbel willen ontmythologiseren (Ritschl). Het nieuwe is nu echter dat men dezelfde pogingen onderneemt binnen onze Reformatorische kringen. Daarmee verliest deze haar laatste houvast en worden we overgeleverd aan de grillen van het modernisme. Dwalingen zijn minder nieuw dan we denken. Ze zijn ook minder wetenschappelijk dan we denken. Wie zich de lessen van de catechisatie over de inspiratie nog kan herinneren, weet van de verschillende opvattingen. De één zegt dat alleen de leer is geïnspireerd; wat daarom

heen staat, is ballast. De postmoderne uitlegger komt dicht in de buurt van deze oude opvatting. In de Rooms Katholieke kerk heersen met name drie opvattingen: er is inspiratie die voorafgaat aan elke vorm van menselijke arbeid; daarna is er een Geesteswerking die de schrijvers heeft behoeft voor dwalingen; dat is een veel minder zwaar accent op de inspiratie. En tenslotte stelt men dat alleen een goedkeuring van de H. Geest achteraf al voldoende is; dat is de zwakste vorm. Rome houdt zich vooral aan de tweede variant. Wijnands heeft het ook over begrippen die onder ons meer bekend zijn. Hij erkent dat de mechanische inspiratie (de Bijbel is gedicteerd door de Heilige Geest) te weinig rekent met de menselijke totstandkoming van de Bijbeltekst. Van meer belang is wat hij zegt over de organische inspiratieloor. Deze is het meest algemeen in onze kringen. Hij is van mening dat hierbij de menselijke factor een te zwaar accent krijgt. Deze visie gaat ervan uit dat de Heilige Geest gebruik heeft gemaakt van de kennis, de aard en de achtergronden van de schrijvers. Geen dictaat, maar een eigen inbreng toegekend aan de Bijbelschrijvers. Graafland heeft lang geleden hetzelfde gezegd van de inspiratieopvattingen van Bavinck. We zullen er goed aan doen om deze opmerkingen te onthouden en te overwegen.

Hebben we ons pad nu voldoende vrijgemaakt van allerlei kritische visies op de Bijbel? Dat kan zo niet worden gesteld. De vragen die moderne uitleggers bezig houden, komen ook op u en mij af en we kunnen daar evengoed van wakker liggen. Maar we gaan daar hopelijk anders mee om. We gaan er ten eerste van uit dat wij niet alles hoeven te begrijpen. Verder moeten we bedenken dat God werkelijk almachtig is; Hij staat ook boven de natuurwetten. Ten derde keren we de rollen om: de "wetenschap" van nu moeten we evenzeer beoordelen als die uit de dagen van Paulus. "Waar is de wijze? Waar is de Schriftgeleerde? Waar is de onderzoeker dezer eeuw? Heeft God de wijsheid dezer wereld niet

We mogen en moeten wel altijd zoeken naar de diepe geestelijke betekenis van een tekst, maar deze vinden we alleen als we uitgaan van de letterlijke betekenis.

dwaas gemaakt?" (1 Cor. 1:20). Dit kan geen verstandelijke beschouwing zijn, want dan zullen we ook ooit onze vastigheden verliezen. Dit kan alleen gezegd worden door het geloof. En dat levend geloof is voor ieder van ons nodig. Met minder kan het niet! Ieder staat voor de keus: Bepaalt

de moderne tijd wat de Bijbel zeggen mag, of bepaalt de Bijbel wat de moderne mens zeggen kan? Lees ik de Bijbel of leest de Bijbel mij? Staat Gods Woord in de Bijbel of is de Bijbel Gods Woord? Het zijn de vragen die in alle tijden mensen hebben bezig gehouden. Alleen de Heilige Geest

kan het antwoord geven. Hij zal, naar de belofte van Christus, in al de waarheid leiden. Die belofte geldt ook nu nog. Daarmee ook de waarschuwing: niets afdoen of toedoen!

P. Roos

Sprekend verleden

Sprekend verleden. Abraham Hellenbroek. 2.

De HEERE ziet het hart aan.

In deze bijdrage willen we iets doorgeven uit een preek van ds. Abraham Hellenbroek over 1 Samuël 16:7b 'Want het is niet gelijk de mens ziet; want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan.' De HEERE oordeelt heel anders dan mensen. Het oordeel van mensen is gebrekkig en onvolmaakt. Het oordeel des HEEREN is volmaakt en zonder gebrek. Het oordeel van mensen kan in strijd zijn met de waarheid, het oordeel van de HEERE is in overeenstemming met de waarheid. Mensen laten zich in hun oordeel vaak leiden door vooroordelen en zien de buitenkant van iets. Bij de HEERE zijn geen vooroordelen en Hij doorzielt alles. Wat groot schijnt in het oog van een mens is dikwijls klein en verachtelijk in het oog van God. Wat een mens goed noemt is soms kwaad in Gods oog. Wat een mens uitkiest wordt door de Heere verworpen en wat de mens verwerpt wordt door de Heere verkozen.

Hartenkenner

De Heere had Samuël uitgezonden om een koning te gaan zalven die koning zou worden in de plaats van koning Saul. Samuël werd naar Bethlehem gezonden, naar het huis van Isaï. Toen Samuël Eliab zag, dacht hij dat deze

koning zou worden over Israël. Eliab was een grote, sterke man. Samuël keek naar uiterlijke zaken. De man die Samuël uitkoos werd door de Heere niet uitgekozen. We lezen in 1 Sam. 16:7 'Doch de HEERE zeide tot Samuël: Zie zijn gestalte niet aan noch de hoogte zijner statuur, want ik heb hem verworpen; want het is niet gelijk de mens ziet; want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan.' Hellenbroek trekt de lijn naar het waarnemen van godsdienstige plichten. Het uiterlijk doen van bepaalde dingen is niet voldoende, het komt aan op het hart. De HEERE ziet immers het hart aan. Het oordeel van God is heel anders dan het oordeel van de mens. Indien de Heere geoordeeld had naar het uiterlijk van Eliab, dan was hij tot koning gezalfd. Maar de Heere deed en oordeelde anders. Van jongsaf aan krijgt de mens vooroordelen mee. Velen zijn blind voor die vooroordelen. Anderen willen geen afstand nemen van hun vooroordelen. Wie oog heeft voor vooroordelen blijft er toch levenslang last van houden. Daarom is het oordeel van de mens gebrekkig. De Heere is oneindig en alwerend. De Heere kent niet alleen de buitenkant maar ook het innerlijk van dingen en mensen. De mens let doorgaans op het uiterlijk, de Heere let op

het innerlijke. De mens kent immers het innerlijke niet. De Heere heeft alles geschapen en kent het meest inwendige van alles. De mens ziet het uiterlijk van een ander mens, maar niet zijn hart. De Heere ziet het hart van de mens aan. De Heere ziet of het hart vroom, deugdzaam en heilig is. De Heere kent het hart en proeft de nieren. Hij is Hartenkenner en Nierenproever. Al denkt een mens of al zegt een mens dat de Heere iets niet weet, de Heere weet alles. De Heere maakt dat aan Samuël duidelijk. Bij de keuze van een koning gaat het niet om uiterlijke zaken, maar het gaat om het hart.

Onbekeerden

In de uitgebreide toepassing van de preek over 1 Sam. 16:7 worden eerst de onbekeerden aangesproken. Ook wat de godsdienst betreft ziet de Heere niet op het uiterlijk, maar Hij ziet het hart aan. Ook wat godsdienstige zaken betreft ziet de Heere anders dan een mens. De Heere ziet niet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan. Er zijn twee manieren waarop de satan mensen in het eeuwige verderf wil brengen. De eerste manier is wereldse goddeloosheid en de tweede manier is uiterlijke vroomheid. Wereldse goddelozen hebben geen innerlijke en geen uiterlijke vroomheid. Wat uiterlijk vromen betreft zijn

*Van jongsaf
aan krijgt
de mens
vooroordelen
mee. Velen zijn
blind voor die
vooroordelen.*

er twee mogelijkheden. Er zijn er die met opzet vroom doen en het niet zijn van binnen. Hellenbroek schrijft dat er ook een geveinsdheid is die bestaat uit een godsdienst en godzaligheid zonder hart. De dingen worden uiterlijk gedaan, uit sleur of gewoonte en er wordt vertrouwd op die uitwendige zaken. Hellenbroek zegt tot zijn hoorders “hieraan vrees ik, dat de meesten uwer gevaarlijk ziek gaan. O, het is een schrikkelijke list van de duivel, dat hij de mensen in een geruste inbeelding van naar de hemel te gaan naar de hel leidt; en dat hij hen onder een zorgeloze inbeelding van godsdienst en godzaligheid neerstort in de verdoemenis.” Hellenbroek waarschuwt er dus voor met een ingebeelde hemel naar de hel te gaan. Een mens kan het in uiterlijke vertoning heel ver brengen en toch een verdoemelijk zondaar voor God blijven. Dan is er alleen maar sprake van de uiterlijke schors van christelijke plichten, het gaat alles buiten het hart om. Bedenk dat de Heere het hart aanziet.

Het kan ver komen

Hellenbroek stelt duidelijk dat het heel ver kan komen in het waarnemen van godsdienstige plichten. Ondertussen mist men toch nog de zaak waar het om gaat. Het geweten kan een klein beetje geraakt zijn. Dan komt er enige boetvaardigheid, er komt wat berouw en het komt tot belijden van de zonde. Hellenbroek noemt Judas, Felix en Achab. Er kunnen zelfs tranen zijn, zoals bij Ezau en Saul. Hellenbroek trekt de lijnen door: je kunt trouw naar de kerk gaan, het Woord van God graag horen, er kan veel kennis zijn van Goddelijke zaken, er kan achting zijn voor ernstige predikers, het kan zelfs tot een bepaalde toestemming van de waarheid komen. Herodes hoorde Johannes de Doper graag en deed veel dingen die hij beluisterde in zijn prediking. Hellenbroek zegt dat je belijdenis gedaan kunt hebben, aan het Avondmaal kunt gaan, men kan het Woord van God verkondigen, met een Judas een apostel zijn. Men kan in de

Naam des Heeren duivelen uiterwerpen en vele krachten doen. Men kan zelfs veel zonden laten en God daarvoor danken. Danken dat je geen rover, onrechtvaardige of overspeler bent. Men kan zijn leven verbeteren en op die manier de besmetting van de wereld ontvluchten. Men kan uiterlijk een godzalig leven leiden. Er kan een ijver zijn voor de Heere net als bij Jehu. Men kan de uiterlijke plichten van de godsdienst waarnemen. Men kan aalmoezen geven. Als we dit alles horen, wie zou niet moeten vrezen en beven? We citeren: “En evenwel gelooft me toehoorders, het is de list van de duivel, waardoor hij duizenden brengt ten verderve, de arme mens door zijn verblindende misleidende, waardoor ze in al het uitwendige en uiterlijke blijven zitten.”

Vermaning

Hellenbroek roept op na te gaan of men al zover is gekomen in het waarnemen van godsdienstige plichten als uitwendig godsdienstige mensen. Als dat niet zo is, wat zal dan uw verwachting zijn? Als het wel zo is, met al die uiterlijke dingen kunt u nog verloren gaan. Hellenbroek waarschuwt niet te rusten op een ijdele inbeelding. Bij ijdele inbeelding ontbreekt het hart aan de zaak. Als het hart buiten de godsdienst en de godzaligheid staat kan dit de Heere niet behagen. De Heere wil gediend worden in Geest en in waarheid. De Heere zegt: ‘Mijn zoon, geef mij uw hart.’ Zonder het hart is alles zonde en ongerechtigheid voor de Heere. We citeren: “Kom zo naarstig voor het aangezicht van God als gij wilt, hoor Zijn Woord, bid Hem menigmaal, zing Hem geestelijke liederen en Psalmen, betracht alle uiterlijke plichten van godzaligheid, wel op zichzelf niet af te keuren, doch zo gij den Heere in dat alles met uw hart niet zoekt, gij zult met al die geesteloze godsdienst en godzaligheid naar het verderf gaan.”

Kenmerken

Hellenbroek gaat aantonen wat het onderscheid is tussen uiterlijke godsdienst en godsdienst

met het hart. Bij de uiterlijke godsdienst laat men enige zonden na, grove zonden, zonden die een mens te schande maken voor de wereld. Maar minder erge zonden worden aan de hand gehouden. Uiterlijke godsdienst streeft enige gemakkelijke deugden na, maar niet alle deugden. De zwaarste en meest geestelijke plichten worden nagelaten. De uiterlijke godsdienst is vaak maar voor een tijd en wordt niet overal waargenomen. De uiterlijke godsdienst heeft niet tot doel de Heere te verheerlijken. Men wil door de mensen geacht en geëerd worden. Het gaat om eer of voordeel in de wereld. Het hart ontbreekt in het waarnemen van de plichten. Hellenbroek schrijft: “Ziet deze zijn onder andere de dodelijke tekenen van een doodsgevaar lopende ziel.” Gods kinderen durven graag en zonder schroom hun hart open te leggen voor het oordeel en onderzoek door God. We lezen dat bijvoorbeeld in Psalm 139:23 en 24 ‘Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op de eeuwige weg.’ De Heere met het hart dienen betekent Hem meer met de ziel dan met het lichaam dienen. Het betekent met het hart de godsdienstige plichten waarnemen. We citeren: “Daaraan zult gij zien kunnen dat uw hart bij uw godsdienst en godzaligheid is: zo gij in ’t verborgen als gij alleen zijt, zoveel, ja meer godsdienstig en godzalig zijt dan in het openbaar en voor het oog der mensen; daartoe wilde Jezus dat men in ’t verborgen bidden en vasten zou.” Wie met het hart de Heere dient, zoekt geen eigen eer en voordeel, maar dient de Heere om Zijns Zelfs wil. De dichter van Psalm 73 mocht het belijden ‘Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde.’ Wie de Heere met het hart dient wil naar al de geboden van God handelen. Niet alleen de geboden die het gemakkelijkst zijn om na te komen, maar ook die geboden die het meest tegen de natuur ingaan. We lezen in Psalm 119:128 ‘Daarom heb ik al Uw bevelen van alles voor recht gehouden.’ De Heere kent en

Bij ijdele inbeelding ontbreekt het hart aan de zaak. Als het hart buiten de godsdienst en de godzaligheid staat kan dit de Heere niet behagen.

ziet het hart. De Heere behoudt de oprechten van hart. Wie de Heere met het hart mogen dienen zoe-

ken Hem nooit tevergeefs. Hellenbroek besluit met Psalm 119:2 aan te halen 'Welgelukzalig zijn zij, die

Zijn getuigenissen onderhouden, die Hem van ganser harte zoeken.'

A. van Heteren

Voor u gelezen

"Beginnende van Jeruzalem" Lukas 24 vers 47

*Bekeert u en
wordt gedoopt
in de Naam
van Jezus
Christus, tot
vergeving der
zonden, en gij
zult de gave
des Heiligen
Geestes
ontvangen.*

Raad voor twijfelmoedigen

Maar zullen wij terugkeren tot de eerste preek, die tot de Jeruzalemse zondaar uitgesproken werd, waaruit indien behoorlijk beschouwd, meer dan grote ontferming zal spreken. Want nadat Paulus en de overige apostelen, in hun vermaning, deze ongelukken overreed hadden om te geloven dat zij de Vorst des levens gedood hadden; en nadat zij werkelijk in de schuld gevallen waren over hun grote zonde, uitroepende "Wat zullen wij doen mannen broeders?" Toen antwoordde Petrus tot hen allen in een algemeen aanbod, hen beschouwende als de moordenaars van Christus "Bekeert u, en een iegelijk van u wordt gedoopt, in de naam van Jezus Christus tot vergeving der zonden, en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen".

Tegenwerper. Maar ik was één van hen die samenspannen om Hem van het leven te beroven, kan ik door Hem verlost worden? Petrus. Een iegelijk van u. Tegenwerper. Maar ik was een van dezen, die valse getuigenis tegen Hem spraken. Is er voor mij nog genade? Petrus. Voor een iegelijk van u. Tegenwerper. Maar ik was een van dezen, die uitriep kruist Hem! Kruist hem! En verlangden dat Bar-abbas, de moordenaar, werd losgelaten, en Hij niet. Wat zal er van mij worden, denkt gij? Petrus. Ik moet aan ieder uwer bekering en vergeving der zonden verkondigen, zegt Petrus. Tegenwerper. Maar ik was een van hen die Hem in het aangezicht spogen, toen Hij voor Zijn beschuldigers stond. Ik was er ook een van die

Hem bespote toen Hij in helleangst bloedende aan de kruispaal hing. Is er plaats voor mij? Petrus. Voor een iegelijk van u zegt Petrus. Tegenwerper. Maar ik was een van hen, die zeiden, geef Hem gal met edik te drinken, toen Hij zieltogende uitriep "Mij dorst". Waarom zal ik niet hetzelfde ondergaan? Petrus. Bekeert u van uw goddeloosheid, en daar is vergeving voor een iegelijk van u. Tegenwerper. Maar ik heb Hem gesmaad, gehoond, gehaat, en ik verheugde mij, wanneer ik hoorde dat Hij door anderen beschimpt en bespot werd. Is er nog hoop voor mij? Petrus. Er is hoop voor een iegelijk van u. Bekeert u en wordt gedoopt in de Naam van Jezus Christus, tot vergeving der zonden, en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen. O, welk een heerlijke uitdrukking: Een iegelijk van u! Hoe gewillig was Petrus, en de Heere Jezus zelf, in zijn prediking, om deze moordenaars met het liefelijk evangelie-woord te vangen, opdat zij toonbeelden van Gods genade zouden worden! Hoe hardnekkig moest hij niet zijn, die geen gehoor gaf aan deze liefdevolle uitnodigingen! Welk een goedertierenheden Gods, ja welk een wonder, dat dezen, boven de gehele wereld met al wat daarin leeft en zich beweegt, het eerste aanbod van genade en vergeving moesten horen! Beginnende van Jeruzalem.

Denkt gij dat Petrus, er niet veel aan dacht, dat hij juist met deze mensen moest beginnen, en inzonderheid, elk afzonderlijk de genade moest aanbieden. Maar, zoals ik u zei, dit is alles nog niet,

men moest hen dit aanbod nog eens en nog eens doen; aan een iegelijk van hen moest dit aanbod weder en weder nog eens gedaan. Christus wilde hun eerste afwijzing niet als een weigering aanmerken, noch ook hun tweede schampere afstoting als een weigering beschouwen, maar Hij wilde dat aan deze Jeruzalemse zondaren, genade eens, tweemaal en driemaal werd aangeboden. Is dit geen oneindig grote liefde?

Ds. John Bunyan

*Het 'wee mij' van Jesaja 6
wordt zijn kenmerk. Wee mij,
omdat hij onrein is van lippen;
omdat hij niet kan brengen
aan God, wat de engelen
brengen, en waar God recht
op heeft, als een aanbiddelijk
en dienenswaardig God. Hij
roept om bekering, goed ver-
staan, eigenlijk nog meer dan
om schuldvergiftenis, omdat
hij zo gaarne weer liefelijk
in de ogen Gods wilde zijn;
omdat zulk een gestalte is, de
Heere tot lof; en waarop God
zo recht heeft.*

G. Wisse,
De bekering des mensen.

Kent de duivel onze gedachten? (vervolg)

Op deze vraag zouden wij nog eens terugkomen. De vorige keer hebben we gezien dat we wel van de Heere, maar niet van hem lezen dat hij onze gedachten kent. De Heere kent onze gedachten omdat Hij onze Schepper is en de duivel is een schepsel. Wel hebben we gezien dat hij door zijn omgang met de mens hem door en door heeft leren kennen. En daar speelt hij op in. Hij maakt uit ons zondigen op wat onze zwakke plekken zijn en zal als de vijand van God en de Zijnen juist daarop zijn boze aanvallen richten. Daar waren enige vragen over, over de aanvallen, de inwerpingen, de influisteringen van satan. Of we daar nog wat nader op in wilden gaan!

Om die vraag te kunnen beantwoorden moeten wij de duivel kennen. We kennen hem uit Gods Woord en elke christen zal, net als Christen in de bekende Christenreis Apollyon ontmoeten. Ieder kind van God krijgt niet alleen de wereld en de zonde, maar ook de duivel tot zijn vijand. En een vijand verbergt zich niet en gaat niet voor ons op de loop, maar komt op ons af en probeert ons te overheersen. We leren ook de duivel kennen in zijn handelen, zijn tactiek, zijn listen, zijn verleidingen en ook in de manier waarop Hij de Schrift gebruikt. Paulus kende satan ook, want we horen hem zeggen: Zijn gedachten zijn ons niet onbekend, 2 Kor. 2:11. Het verband laat zien dat er sprake was van onenigheid en misstanden in de christelijke gemeente. De apostel weet dat satan graag mensen tegen elkaar opzet en als je dat dan weet moet je de vrede zoeken door bijvoorbeeld de minste te zijn. Als je bij je standpunt blijft en de ander niet tegemoet komt, speel je satan in de kaart.

Omdat satan sterk is wordt Gods kind geroepen zich te wapenen: Doet aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen van de dui-

vel, Efeze 6:11. Listige omleidingen zijn sluwe listen en gemene verleidingen. De duivel is vanaf het paradijs degene die ons verleidt tot zonde, tot het overtreden van Gods geboden. Hij wekt de begeerte tot de zonde op en ontkent dat er straf op volgt: Gij zult de dood niet sterven!

Omdat wij de duivel zijn toegevalen kunnen we ons niet verontschuldigen. Alsof wij de zonde niet zouden begeren! Terwijl nu de Heilige Geest reine begeerten in onze harten werkt, zal de boze geest er alles aan doen om boze begeerten op te wekken. Terwijl de duivel in zijn verleidingen een grote schuld op zich laadt, is de mens in het geheel niet vrij te pleiten. Denk aan wat Jakobus schrijft in hoofdstuk 1:14 en 15: Een ieder wordt verzocht als hij door zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt. Daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde; en de zonde voleindigd zijnde baart de dood.

Al verleidt de duivel de ganse wereld, toch heeft hij het in het bijzonder voorzien op degenen die onder het Woord opgroeien en dan nog weer bijzonder is hij gebeten op degenen die door het Woord van de Heere gegrepen zijn. Dit wordt heel mooi geïllustreerd in de al genoemde Christenreis van John Bunyan. Als Christen bij de enge poort is aangekomen en naar binnen gaat wordt hij door de poortwachter naar binnen getrokken. Dat gebeurt omdat Beëlzebul op reizigers als Christen zijn pijlen afschiet, om te voorkomen dat zij de poort binnen gaan. Het is satan er alles om te doen dat arme zondaren maar niet aan de voet van het kruis terecht komen. Daarom kan hij allerlei gedachten inwerpen, hopen dat er gehoor aan wordt gegeven. Je bent nog veel te jong om de Heere te vrezen. Je bent te slecht, je zult niet aangenomen worden vanwege je zonden. De Heere dienen valt tegen,

het is een naar en zwaar leven. Je moet uitverkoren zijn. Het is al te laat voor je, je hebt te lang gezondigd!

Deze inwerpingen kunnen verergeren als men eenmaal de enge poort is binnen gegaan. Beëlzebul ontmoette Christen als een vurige draak en wees hem op zijn zonden, nadat hij tot bekering was gekomen. Er zijn allerlei dingen die satan kan opwerpen om Gods kind aan te vallen en te bestrijden. Zijn influisteringen, hoe divers ook, hebben alle dit gemeen, om mij van Christus af te houden. Of ik ben te slecht en moet mij niets verbeelden. Of het zit wel goed met mij, ik moet me niet zoveel zorg maken. Een zondaar krijgt slechts rust en vrede als hij als een zondaar de toevlucht neemt tot de Heere Jezus, hoe onwaardig hij in zichzelf ook is. En satan haat die geloofsrust en vrede.

Er is echter ook nog iets anders waar wij op moeten letten. Wij mogen de influisteringen van de duivel niet verwarren met de stem van ons geweten. Ons geweten kan namelijk ook spreken en ons onrustig maken. Maar het geweten is de vriend van God. Als mijn hart mij aanklaagt dat ik een zondaar ben, moet ik daarmee tot de Heere vluchten om Zijn genade. Als de duivel mij op mijn zonden wijst is dat altijd om mij van de Heere af te houden.

En wat te denken van zelfs godslasterlijke gedachten die in ons kunnen opkomen, tot de vreemdste dingen aan toe? Al zal de duivel dergelijke dingen zeker stimuleren (wat hoopte hij immers dat Job de Heere zou vloeken), toch mogen we de kracht der verdorvenheid van ons hart ook niet onderschatten. Zegt de Heere Jezus immers niet dat uit het hart onder andere ook lasteringen voortkomen? Zie Matth. 15:19. Schrikken we wel eens van onszelf? En moeten we de grote Hartenkenner niet toevallen en gelijk geven?

We leren ook de duivel kennen in zijn handelen, zijn tactiek, zijn listen, zijn verleidingen en ook in de manier waarop Hij de Schrift gebruikt.

Laten we onszelf erop onderzoeken of ons deze dingen tot smart zijn en tot schuldbelijden hebben gebracht. Want juist voor zulke ellendige mensen zoals de Heere Jezus zo duidelijk en onomwonden beschrijft, wilde Hij de dood ingaan en verzoening bewerken. Wie zijn schuld voor God belijdt zal barmhartigheid verkrijgen. Maar die mens zal het ook om vernieuwing van het hart te doen zijn. En ook dat wil de Heere schenken, zodat wij ook grote en hoge en lieve gedachten van de Heere krijgen! De macht van de goede Geest is groter dan die van de boze, de wereld en mijn verdorven natuur tesamen!

En Christus wordt ons noodzakelijk, gepast en dierbaar. Werd Hij niet om godslastering veroordeeld? Onterecht. Maar God heeft wel de zonde van godslastering ook op Hem doen aanlopen! Ontroerende gedachte. Nu is er voor lasteraars hoop en vergeving. Denk maar aan die ene moordenaar, die eerst ook lasterde, maar voor wie het schuld is geworden en die ging smeken om genade. En nu mag hij God al zo lang weer groot maken daarboven. En wie de Heere leert vrezen weet niet wat hij in de hel zou moeten doen (God lasteren, o nee Heere, dat toch nooit!), maar hij weet wel wat hij in de hemel zal doen: God

groot maken! Want Hij is het toch zo waard, en wat komt er hier op aarde bij zo'n zelfbedoeler als ik ben van terecht? Neig mijn hart en voeg het saam, tot de vrees van Uwe Naam.

K. Hoefnagel

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier (72)

Was Hij het niet die Zijn discipelen bemoedigde door hun toe te zeggen: "Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude..."

"Opdat wij dan met het waarachtige hemelse brood Christus gespijzigd mogen worden, zo laat ons met onze harten niet aan het uiterlijke brood en aan de uiterlijke wijn blijven hangen, maar onze harten opwaarts in de hemel verheffen, waar Jezus Christus is, onze Voorspraak, ter rechterhand Zijns hemelsen Vaders, waarheen ons ook de artikelen van ons Christelijk geloof wijzen, niet twijfelende, of wij zullen zo waarachtig door de werking van de Heilige Geest met Zijn lichaam en bloed aan onze zielen gespijzigd en gelaafd worden, als wij het heilige brood en de heiligen drank tot Zijn gedachtenis ontvangen."

Het formulier loopt ten einde. Breedvoerig stond de opsteller stil bij de noodzaak van de waarachtige zelfbeproeving. Daarna bepaalde hij de kerk van Christus bij haar Heere en Zaligmaker, met name betreffende de zalige vrucht van Diens bittere lijden en sterven. Het gebed dat er op volgde, behelsde de smeekbede om de Heilige Geest opdat Hij het waarachtige vertrouwen in de Heere Christus zal schenken. We zagen dat dit gebed eindigt met zowel het *Onze Vader* als de tekst

van de *Apostolische Geloofsbelijdenis*. En nog is het brede onderwijs niet ten einde. Nogmaals volgt er een opwekking en vermaning. Het formulier vermaant de hoorders om niet aan de uitwendige tekenen te blijven hangen; het wekt daarentegen op om de harten opwaarts in de hemel te verheffen waar Christus is aan de rechterhand van God de Vader.

Sursum corda

Deze opwekking heeft oude papieren. Ze sluit aan bij een gebruik dat al stamt uit de oude Christelijke kerk: het zogenaamde *sursum corda*, "de harten omhoog!" Van de kerkvader Cyprianus is de opmerking aangaande het bidden bekend: "Laat elke vleselijke of wereldse begeerte wijken en laat onze geest zich toeleggen op hetgeen gebeden wordt." Augustinus gebruikte dezelfde uitdrukking. Hij deed dat eens toen het ging over de volharding van Gods kinderen in hun strijd tegen de vijanden. Hoe zal een zwak en zondig menskind, tot hinken en tot zinken ieder ogenblik gereed, staande kunnen blijven tegen de overmacht van de vele vijanden? Het zal alleen kun-

nen door de genadegave van de geestelijke volharding, welke op haar beurt ingewacht mag worden door het hart opwaarts tot de Heere te verheffen. Daar in de hemel is immers Christus. Was Hij het niet die Zijn discipelen bemoedigde door hun toe te zeggen: "Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude..."

Nog maar enkele weken geleden zei een ambtsdrager mij tijdens een gesprek na de kerkdienst: "Als ik toch eens altijd geloven kon, wat zou ik dan een gemakkelijk en vruchtbaar leven hebben..." Zo is het ook! We lezen van Stefanus, staande voor zijn beschuldigers die, hem aanhorende, van woede de tanden knerssen en hun harten bersten. "Maar hij, vol zijnde des Heiligen Geestes en de ogen houdende naar de hemel, zag de heerlijkheid Gods en Jezus, staande ter rechterhand Gods" [Hand. 7: 55]. In de confrontatie met de duivelse geest die hij in de ogen van zijn tegenstanders zag, gaf de Heilige Geest hem de gemeenschap met de drie-enige God: met de hemelse heerlijkheid van God de Vader, met de tot hulp gereed zijnde genadige almacht van God de Zoon, door de inwoning van de Heilige

Geest. Stefanus, wiens hart ten hemel was gericht, ontving de hemel op aarde. *“Die God is onze zaligheid. Die God is ons een God van volkomen zaligheid. En bij de Heere, de Heere, zijn uitkomsten tegen de dood...”* [Psalm 68].

Sursum corda! Zowel in zijn Institutie als in zijn eigen desbetreffende formulier brengt Calvijn het “Opwaarts de harten!” in verband met het Heilig Avondmaal. Olevianus heeft er rijkelijk uit geput. *“Te dien einde laat ons onze geesten en onze harten omhoog naar de hemel heffen, waar Jezus Christus is, in de heerlijkheid van Zijn Vader, en van waar wij Hem wachten tot onze verlossing. En laat ons niet ons bezig houden, noch blijven hangen aan deze aardse en vergankelijke dingen, die wij met het oog zien, en die wij met de hand aanraken, om Hem daar te zoeken, alsof Hij in het brood en de wijn besloten was. Want eerst dan zullen onze zielen recht geschikt zijn, dat Christus Zichzelf tot een levendigmakende spijs en gedurig voedsel geve, wanneer zij met waar geloof zich verheffen boven al de aardse dingen, tot de hemel en tot God gaan, in Zijn Koninkrijk en woning. Laat ons dan ons tevreden stellen, dat wij het brood en de wijn hebben tot teken en getuigenissen, terwijl wij de geestelijke spijs zoeken, van welke wij daardoor verzekerd worden, dáár, waar God belooft dat wij ze vinden zullen.”*

Als we deze woorden van de reformator lezen, voelen we wel aan dat hij ze niet alleen schreef met het oog op de persoonlijke stichting en bemoediging. Er zit tegelijkertijd ook iets in van een weerwoord, een theologische polemiek. Waar- tegen gericht? De zinsnede in zijn Institutie waar hij over hetzelfde schrijft, laat dat nog duidelijker blijken: *“Indien dit de taak van het sacrament is, dat het ’s mensen zwakke verstand helpt om op te klimmen tot het grijpen van de hoogten der geestelijke verborgenheden, dan dwalen zij die blijven hangen aan het uiterlijke teken. En om geen andere reden is altijd ingesteld, dat het volk voor de consecratie met luider stem ertoe vermaand werd de harten opwaarts te heffen.”* Calvijn verwijt het de kerk van Rome dat zij de christenen eeuwenlang

tevreden heeft gesteld met slechts de uiterlijke tekenen. Als aan de uitwendige voorschriften maar voldaan is, dan is Christus met lijf en bloed aanwezig en delen de misgangers in Zijn vlees en Geest. Daartegenover heeft de Reformatie de nadruk gelegd op her gelovig eten en drinken. Hoe dan? Wel, door hart en geest op te heffen naar de hemel, waar Christus woont en werkt.

Aan het stof gekleefd

Ondertussen is het ook na de Reformatie geen lege en zinloze bezigheid de kinderen van God het *sursum corda* voor te houden. Is dat soms niet in navolging van de apostel Paulus, die aan de Kolossenzen schreef (aan *“de heilige en gelovige broeders in Christus”* [Kol. 1: 2]): *“Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods. Bedenkt de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn”* [Kol. 3: 1, 2]. Zou het overbodig zijn de christenen van nu te herinneren aan hun natuurlijke geneigdheid waarvan ook de dichter van Psalm 119 belijdenis deed: *“Mijn ziel kleef aan het stof”*, gevolgd door zijn gebed: *“Maak mij levend naar Uw Woord.”*

Wij mensen, ook na ontvangen genade, zijn aan het stof gekluisterd. We rekenen zo dikwijls alleen met het tastbare en het zichtbare. Denk nog eens aan Stefanus. Het zou zo verwonderlijk niet geweest zijn, als deze gevangen genomen dienaar zich had laten overtroeven door de woede van de overpriesters. Hij stond daar alleen tegenover die overmacht van de Joodse leidslieden. In hun ogen zag hij de ergernis en de bloeddorst. Het zou zijn leven gaan kosten. Dan is er toch weinig voor nodig om overstag te gaan en je leven liever te hebben dan het getuigenis uit je mond, hoezeer je daarvan ook overtuigd bent. Of denk eens aan Simon Petrus. Een ogenblik oefende hij het geloof door midden op het meer overboord te stappen en naar zijn Meester te snellen. Maar niet zodra zag hij op de golven en lette op zijn eigen onmoed, of hij zonk weg. Het oog slaan op de omstandigheden – het ligt meer

voor de hand dan het tegenover gestelde. In de laatste zondagsafdeling van de Catechismus bidt Gods kerk of ze staande mag blijven, *“dewijl wij van onszelf alzo zwak zijn dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan...”* Wie door genade iets van zichzelf kent, herkent zich in deze belijdenis.

Maar nu roept ons formulier de avondmaalgangers op – nog voordat ze zich naar de tafel begeven – om niet te blijven hangen aan de uiterlijke dingen, maar de harten ophoog te heffen. Op de aansporing volgt het motief: *“... waar Jezus Christus is, onze Voorspraak, ter rechterhand van Zijn hemelse Vader...”* Met nog een aanvulling: *“... waarheen ons de artikelen van ons Christelijk geloof wijzen...”* Met andere woorden: het is zojuist nog bid- dend beleden. Jezus Christus is ten hemel gevaren, Hij zit aan Gods rechterhand, en ooit zal Hij als Koning verschijnen op de wolken des hemels! Dat is de belijdenis van Gods kerk. Zal het volk niet omhoog zien naar de Koning? Zal de bruid niet reikhalzend verlangen naar haar Bruidegom? Zullen de schapen niet alles verwachten van hun goede Herder? Toch zou de vraag kunnen klin- ken: maar kan dat dan zomaar, de harten opwaarts verheffen? Is Gods kind dan altijd daartoe be- kwaam: de wereld te verzaken, de oude natuur te doden en in een nieuw godzalig leven te wandelen? Is dat zomaar gedaan slechts door de oproep van de voorganger, door middel van de woorden van het formulier? Wat is daarvoor nodig? We lezen het in het vervolg van de woorden in het formulier: *“... door de werking van de Heilige Geest...”* Ook Stefanus richtte hart en ogen ten hemel, terwijl hij vol was van de Heilige Geest. De Geest is het die levend maakt. Die Geest is het ook die het leven onderhoudt. Hij wil zetelen in de harten van hen die van Christus zijn. Hij is het die *“naar God voor de heiligen bidt...”* [Rom. 8: 27]. Dan gebeurt het waarvan de psalmisten al wisten: *“Gij hebt mijn hoofd omhoog en doet me Uw gunst aanschouwen...”* [Psalm 3]. *“Tot u, o Heere, befik mijn ziel op!”* [Psalm 25].

*Dat is de
belijdenis van
Gods kerk.
Zal het volk
niet omhoog
zien naar de
Koning?*

Een verleiding is het rond de bediening van het heilig sacrament om het van de tekenen zelf te verwachten. Of van de gesteldheid van mijn hart. Of van de bewogenheid van de dienaar. Neel, zegt het

formulier, niet aan de uiterlijkheid blijven hangen! Verwacht het van Christus die in de hemel is. En twijfel niet dat de Geest van Christus uw ziel met Zijn lichaam en bloed zal spijzen en laven – even

zeker als u het heilige brood en de heilige drank tot Zijn gedachtenis ontvangt! Amen, zegt mijn ziel.

J.M.J. Kieviet

Boekbespreking

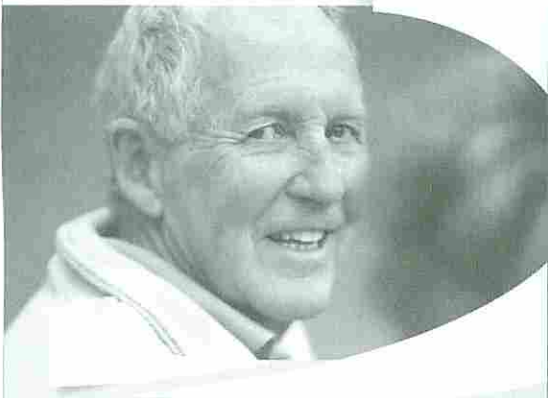
Ds. Simon Oomius, Een kerk in 't klein, gebonden, 310 blz., € 14,90. Uitgegeven door de Landelijke Stichting ter bevordering van de Staatkundig Gereformeerde beginselen, Wijk en Aalburg. Tel.: 0418-671790 (bgg: 0416-693844,

e-mail: inhetspoor@klikSAFE.nl. Ook verkrijgbaar in de boekhandel. In de huidige spelling overgezet door dr. ir. J.A. Bunt te Rhenen. Correctie: drs. P.A. Zevenbergen te Alblasterdam. ISBN 978-90-77530-09-2. Er is een

aantal artikelen geschreven in ons blad 'Bewaar het Pand' over dit inhoudsvolle boek. We kunnen dan ook volstaan met dit boek, dat een warm pleidooi voor de huisgodsdiens in de gezinnen bevat, van harte bij u aan te bevelen.

RST
Zorgverleners

Verpleging & Verzorging

"Fijn dat ik nog thuis kan blijven wonen"

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **huishoudelijke hulp**

HERFSTVAKANTIE OP TEXEL

De NIEUWE Verrassing

NU NOG ONGEKENDE INTRODUCTIEKORTING

Zoek en boek via www.deverrassing.nl
Of neem contact op via: **0222 31 89 06**

Rust en ontspanning in de prachtige Vulkaaneifel!
(dichtbij Friedensstimme-gemeente)

Ruime appartementen te huur

Inl.: 0049-6594258990 en www.huizesolagratia.nl

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax: 084-2220131. Email: pand@solcon.nl ING 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 15,00 per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 14 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 (ex. BTW) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Sumatrastraat 11 2405 EM Alphen aan den Rijn (0172) 233338
info@vanstaverenbegravenisverzorging.nl
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl